

ULTRALENGVŲJŲ ORLAIVIŲ PILOTŲ FEDERACIJA

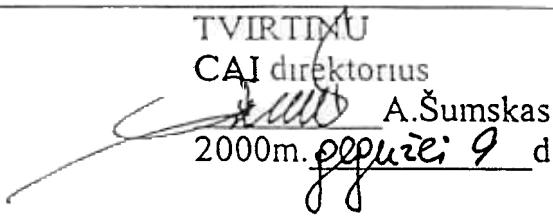
SKRYDŽIŲ ULTRALENGVAIS ORLAIVIAIS

TAISYKLĖS

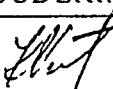
KAUNAS
2000 M.

TVIRTINU

CAI direktorius

 A. Šumskas
 2000m. gegužė 9 d.

**SKRYDŽIŲ ULTRALENGVAIS ORLAIVIAIS
TAISYKLĖS**

PAREIGOS	VARDAS, PAVARDĖ, PARAŠAS	DATA
PARENĖ		
Ultralengvųjų orlaivių pilotų federacijos prezidentas	 Kęstutis Jurkėnas	2000.05.09
SUDEIRINTA		
CAI vyr pilotas inspektorius bendrajai aviacijai	 Viktoras Kurbedis	2000 05.08

PAKEITIMŲ IR PAPILDYMŲ REGISTRACIJA

TURINYS

I skyrius -	<u>BENDROSIOS NUOSTATOS</u>	
1.	Taisyklių paskirtis	4
2.	Taisyklių taikymas	4
3.	Taisyklių vykdymas, priežiūra ir kontrolė	4
4.	ULO nacionalinė priklausomybė	4
5.	ULO klasifikacija	4
II skyrius -	<u>ULO LEGALIZAVIMAS</u>	
6.	Registravimas	6
7.	Nacionaliniai ir registracijos ženklai	6
8.	Tinkamumas skraidyti	6
9.	Skrydžio operacijų vadovas	7
10.	Draudimas	7
III skyrius -	<u>ULO PILOTU MOKYMAS IR LICENCIJAVIMAS</u>	
12.	ULO pilotų licencijavimas	8
	ULO pilotų mokymas	8
IV skyrius -	<u>SKRYDŽIŲ VYKDYMO TAISYKLĖS ULO</u>	
13.	Pasiruošimas skrydžiui	9
14.	Skrydžių taisyklys	9
15.	Meteorologinės sąlygos ir apribojimai	10
16.	ULO įranga	11
V skyrius -	<u>ULTRALENGVUJŲ ORLAIVIU VARŽYBOS</u>	
17.	ULO varžybų taisyklys	13

I SKYRIUS**BENDROSIOS NUOSTATOS****TAISYKLIU PASKIRTIS**

- 1.1 Šios taisyklos nustato ultralengvųjų orlaivių klasifikaciją (JAR-1), skrydžių vykdymo tvarką, orlaivių sertifikavimo ir registravimo tvarką, pagrindinius reikalavimus ULO techninei priežiūrai ir ULO pilotų licencijavimui, paskirsto skrydžių saugos atsakomybę.
2. **TAISYKLIU TAIKYMAS**
- 2.1 Šios taisyklos yra taikomos skrydžiams ultralengvais orlaiviais (toliau - ULO) Lietuvos Respublikos oro erdvėje ir už jos ribų esantiems, Lietuvos Respublikoje registruotiemis ultralengviems orlaiviams, kiek jos nepriestarauja teisés aktams tos valstybés, kurios teritorijoje yra minėti ULO.
3. **TAISYKLIU VYKDYSMO PRIEŽIŪRA IR KONTROLĖ**
- 3.1 Ultralengvųjų orlaivių skrydžių vykdymo taisyklių priežiūrą ir kontrolę atlieka Lietuvos Respublikos civilinės aviacijos inspekcija ir jos įgaliotos Lietuvos ultralengvųjų orlaivių pilotų federacijos komisijos, renkamos ketveriems metams federacijos konferencijoje ir tvirtinamos LR Civilinės aviacijos inspekcijoje.
4. **ULTRALENGVUJŲ ORLAIVIU NACIONALINĖ PRIKLAUSOMYBĖ**
- Lietuvos Respublikoje registruotas ULO turi Lietuvos nacionalinę priklausomybę.
5. **ULO KLASIFIKACIJA**
- 5.1. Apibréžimai:
- 5.1. Ultralengvas orlaivis (ULO) - vienvietis arba dvivietis orlaivis, kurio maksimalus kilimo svoris (MTOW) yra ne didesnis:
- 300 kg sausumos vienviečiam ULO
 - 450 kg sausumos dviviečiam ULO
 - 330 kg hidroplanas arba amfibija, vienvietis
 - 495 kg hidroplanas arba amfibija, dvivietis
- Smukos (stall) greitis ne didesnis kaip:
- 65 km/h (arba 35.1 kt arba 40.39 mph)
- Motorizuotas parasparnis (MPS) - tai minkštas sparnas neturintis pradinės fiksuotos formos su jégaine už piloto nugaras.

- 5.1.3. Motorizuotas parasparnis su važiuokle (MPV) - parasparnis turintis jégainę fiksuotą prie važiuoklės su piloto sėdyne, kurio maksimalus kilimo svoris (MTOW) ne daugiau kaip 300 kg.
- 5.1.4. Motorizuota skraidyklė be važiuoklės - jégainė fiksuota ant sparno, startuojama pilotui įsibėgėjant, laikant ULO ant pečių ir (arba) rankomis.
- Motorizuota skraidyklė su važiuokle - jégainė fiksuota prie važiuoklės su sédynėmis pilotui (pilotams), sparnas tvirtinamas per lankstų šarnyrą, valdymas keičiant ULO svorio centrą.
- 5.1.6. Fiksuoto sparno orlaivis - klasikinės arba "anties" komponuotės ULO, nejudančiomis, nešančiomis plokštumomis su aerodinaminiais vairais, fiksuota jégaine.
- 5.1.7. Motorizuotas parasparnis "tandem" - tai minkštas sparnas neturintis fiksuotos formos su jégaine už piloto nugaras ir papildoma pakabinimo sistema keleiviniui.
- 5.2. Ultralengvujų orlaivių klasės
- 5.2.1 1 klasė - fiksuoto sparno orlaivis su judančiais aerodinaminiais vairais;
- 2 klasė - motorizuotos skraidyklės su važiuokle;
- 3 klasė - motorizuotos skraidyklės be važiuoklės;
- 4 klasė - MPS - motorizuotas parasparnis
- MPV - motorizuotas parasparnis su važiuokle.

II SKYRIUS**ULTRALENGVŲJŲ ORLAIVIŲ LEGALIZAVIMAS****6. ULO REGISTRAVIMAS**

- 6.1. ULO registruojami Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymu nustatyta tvarka, Lietuvos Respublikos civilinių orlaivių registre.
- 6.2. Registruojami tiktais pirmos ir antros klasės ULO. Trečios ir ketvirtos klasės ULO (motorizuotos skraidyklės be važiuoklės ir MPS bei MPV) civilinių orlaivių registre neregistruojami.
- 6.3. Įregistruavus ULO, jo savininkui arba įgaliotam atstovui išduodamas orlaivio registravimo liudijimas. Išbraukus ULO iš registro, jo registravimo liudijimas grąžinamas jį išdavusiai institucijai.

7. NACIONALINIAI IR REGISTRACIJOS ŽENKKLAI

- 7.1. ULO registruoti Lietuvos Respublikos civilinių orlaivių registre, turi būti ženklinami ICAO paskirtuoju valstybės nacionaliniu ženklu "LY" bei civilinės aviacijos institucijos, įgaliotos tvarkyti registrą, paskirtuoju registracijos ženklu, kurio pirmoji raidė nusako ultralengvojo orlaivio klasę:
- U - 1 klasės ULO (orlaiviai su aerodinaminiais vairais);
S - 2 klasės ULO (motorizuotos skraidyklės).
- 7.2. Civilinės aviacijos institucija nustato registracijos ženklų paskyrimo bei orlaivių ženklinimo taisykles.

8. ULO TINKAMUMAS SKRAIDYTI

Lietuvos oro erdve gali skristi tik orlaiviai, kurie yra tinkami skraidytis ir turi galiojantį tinkamumo skraidytis pažymėjimą.

ULO gali būti pripažintas tinkamu skraidytis, jeigu jis atitinkamai suprojektuotas, pagamintas, įrengtas ir techniškai prižiūrimas bei jo skridimo savybės atitinka skrydžių saugos reikalavimus.

Tinkamumo skraidytis pažymėjimas išduodamas remiantis ULO tinkamumo skraidytis nustatymo aktu.

Tinkamumo skraidytis nustatymo aktą išduoda Civilinės aviacijos inspekcijos patvirtinta ULO techninė komisija, kurios sudėtį teikia ULO federacija.

- 8.4.
8.4.1. Tinkamumo skraidytis priežiūra.
ULO įtrauktų į Lietuvos civilinių orlaivių registrą tinkamumo skraidytis priežiūrą vykdo Civilinės aviacijos inspekcija ir jos įgaliota ULO techninė komisija.

- 8.5. Atsakomybė už orlaivio tinkamumą skraidyti.
8.5.1 Už ULO tinkamumą skraidyti atsako jo savininkas arba naudotojas.
- ULO savininkas arba naudotojas privalo pranešti Civilinės aviacijos inspekcijai apie įvykius ir gedimus, kurie turi įtakos ULO tinkamumui skraidyti.
- ULO konstrukcijos pakeitimai daromi tiktais gamintojui leidus arba įgaliotai CAI techninėi komisių patvirtinatus.
- ULO turi turėti formularą, kuriame registruojami visi ULO pakeitimai ir remontai bei techninis aptarnavimas.

9. ULO SKRYDŽIO OPERACIJŲ VADOVAS

ULO privalo turėti gamintojo parašytą ULO skrydžio operacijų vadovą (instrukciją).

ULO skrydžio operacijų vadove (instrukcijoje) privalo būti žemiau išvardinta minimali informacija:

- a) eksploataciniai apribojimai;
 - b) kilimo-tūpimo charakteristikos;
 - c) centruotés parametrai, svoriai, geometriniai duomenys;
 - d) veiksmų tipinėse situacijose;
 - e) veiksmų avarinėse situacijose;
 - f) degalų ir tepalų tipai ir kiekiai;
 - g) išmontavimo ir sumontavimo transportavimui instrukcija, jei šios operacijos yra specifinės šiam orlaiviniui;
 - h) priešstartinė orlaivio apžiūros schema;
 - I) ULO skrydžio operacijų vykdymo patikros lapas.
- Ši informacija gali būti pateikta ULO formuliare.

10. ULO DRAUDIMAS

Visi ULO privalo turėti trečiujų šalių (civilinės atsakomybės) draudimą.

III SKYRIUS**ULO PILOTŲ MOKYMAS IR LICENCIJAVIMAS**

1

ULO PILOTU LICENCIJAVIMAS

Visų ULO klasių pilotams licencijas išduoda ir pratęsia Ultralengvujų orlaivių pilotų federacija, ultralengvujų orlaivių pilotų licencijavimo taisykлe numatyta tvarka.

Licencija išduodama penkeriems metams. Licencijoje nurodoma ULO klasė arba klasės ir piloto kvalifikacija atitinkamoje klasėje.

Piloto kvalifikacija suteikiama remiantis ULO pilotų licencijavimo taisykлe numatyta tvarka.

ULO piloto licencijai gauti, pratęsti, kvalifikacijai pakelti arba ją patvirtinti būtina pateikti skraidymų knygutę, kurioje privalo būti ši minimali informacija:

- a) skrydžio data;
- b) ULO tipas ir registracija;
- c) išskridimo, atskridimo vieta;
- d) visas skrydžio laikas;
- e) duomenys apie mokymąsi, treniruotes, patikrinimus su instruktoriaus arba egzaminuotojo parašu.

ULO piloto licencija galioja tiktais turint sveikatos pažymėjimą, atitinkantį vairuotojo sveikatos pažymėjimą.

Sveikatos pažymėjimas galioja nustatytą piloto amžiui laiką:

- iki 40 m. - 5 metus
- iki 50 m. - 2 metus
- iki 70 m. - 1 metus
- virš 70 m. - 6 mėnesius

Ultralengvujų orlaivių pilotų federacijos licencijavimo komisija vykdo ULO pilotų sveikatos pažymėjimų galiojimo kontrolę.

12.

ULTRALENGVUJŲ ORLAIVIU PILOTŲ MOKYMAS

Lietuvos Respublikoje skraidyti ultralengvais orlaiviais gali asmenys sulaukę 16 metų.

ULO pilotų mokymas vykdomas pagal Ultralengvujų orlaivių pilotų federacijos parengtą ir Civilinės aviacijos inspekcijos patvirtintą programą ir metodiką.

Mokinčių pilotus ir tikrinti jų pasiruošimą skrydžiams gali tiktais pilotai instruktoriai turintys piloto-instruktoriaus licenciją atitinkamoje ULO klasėje.

12.4.

Pilotams-mokiniamams išduodama piloto-mokinio licencija visam mokymosi laikui, kuri galioja tiktais su medicinine pažyma ir atitinkamais piloto-instruktoriaus įrašais su parašu.

IV SKYRIUS**SKRYDŽIŲ VYKDYMAS ULTRALENGVAISIAIS
ORLAIVIAIS****PASIRUOŠIMAS SKRYDŽIUI**

Pasiruošimo skrydžiui metu pilotas privalo įsitikinti:

- 13.1.1. ULO tinkamas skrydžiui, t.y. jis sukonstruotas, pagamintas, įrengtas ir aptarnautas pagal ULO gamintojo reikalavimus.
- 13.1.2. Reikalinga skrydžiui įranga suk komplektuota ir veikia.
- 13.1.3. ULO registracijos liudijimas, Tinkamumo skraidytį pažymėjimas, žemėlapiai, schemas ir kiti skrydžiui reikalingi dokumentai yra orlaivyje.
- 13.1.4. Gauta skrydžiui reikalinga meteorologinė ir oro navigacinė informacija ir planuojamas skrydis gali būti atliktas saugiai.
- 13.1.5. Keleiviams (jeigu yra) aiškiai ir tiksliai išaiškinti visi klausimai susiję su jų sauga iki skrydžio ir jo metu.
- 13.1.6. Krovinys arba bagažas (jeigu yra) tinkamai padėtas ir pritvirtintas.

SKRYDŽIO TAISYKLĖS

Skrydžiai ultralengvaisiais orlaiviais vykdomi remiantis Lietuvos Respublikos oro erdvės naudojimo taisyklemis.

- 14.1.1. Skrydžiai ultralengvais orlaiviais vykdomi pagal vizualiųjų skrydžių taisykles G klasės oro erdvėje, jei nėra kitų apribojimų.
- 14.1.2. Tarptautiniai ultralengvųjų orlaivių skrydžiai kontroliuojamoje oro erdvėje ir pasienio zonoje galimi tik pateikus skrydžio planą. Pilotas privalo turėti atitinkamą kvalifikaciją atlikti tarptautinius skrydžius bei palaikyti radio ryšį pagal nustatytas radio ryšio frazeologijos taisykles.

- 14.2. Vykdant skrydžius aerodromuose privaloma laikytis šių aerodromų instrukcijų reikalavimų bei skrydžių vadovo nurodymų.

Skrydžiai virš gyvenviečių, miestų, žmonių susibūrimo vietų arba pramonės objektų, atliekami tokiai aukštyste, kad sustojus varikliui būtų galima sklendžiant pasiekti žmonių susibūrimo vietą ar objektą pakraštį.

- 14.3.1. Parodomieji skrydžiai virš žmonių susibūrimo vietų ir apgyvendintų arba pramonės rajonų, atliekami tiktais gavus vietas savivaldybės ir Civilinės aviacijos inspekcijos leidimą.

Skrydžiai virš atvirų vandens telkinių, kai žemė nepasiekama sklendžiant, visi asmenys, esantys orlaivyje, turi turėti gelbėjimosi priemones.

Skrydžiai virš atviro vandens, toliau nei 10 km. nuo kranto ar tvирto ledo paviršiaus, atliekami gavus skrydžių valdymo tarnybos ir Civilinės aviacijos inspekcijos leidimą.

- 14.6. Taisykles susidūrimams išvengti.
- 14.6.1. ULO skrendantis maršrutu privalo duoti kelią kitam sunkesniui orlaiviu, sklandytuvui ar oro balionui.
- Jeigu du orlaiviai skrenda vienodame aukštyje ir jų skridimo trajektorijos kertasi, orlaivis, kuriam kitas orlaivis yra iš dešinės, privalo duoti kelią tam orlaiviu.
- Jeigu du orlaiviai priešingais kursais artėja vienas į kitą, kiekvienas iš jų turi pasukti į dešinę, susidūrimui išvengti.
- 14.6.3. Orlaivis, buksiruojantis sklandytuvą, skraidykłę arba tempiantys reklaminį plakatą, visais atvejais turi pirmenybę prieš kitus orlaivius, nepriklausomai iš kurios pusės jie artėja.
- 14.6.4. Jeigu greitesnis orlaivis pasiveja kitą orlaivį, kuris yra žemiau, greitesnis orlaivis turi pasukti į dešinę ir tik tokiu būdu perskristi ir aplenkti lėtesnį orlaivį.
- Skrendant išilgai linijinių žemės objektų, kaip automagistralė, upė, geležinkelis arba kranto linija, privaloma skristi taip, kad šie objektai orlaiviu būtų iš kairės pusės.
- 4.6.6. Orlaivis, esantis tūptinės tiesiojoje, turi pirmenybę prieš visus kitus orlaivius esančius ore arba ant žemės.
- 4.6.7. Jeigu du tos pačios klasės orlaiviai artėja tūpti, pirmenybę turi žemiau esantis orlaivis. Jeigu skrydžių vadovas nenurodo kitaip.
- 14.6.8. Orlaivis, esantis ant žemės, privalo duoti kelią orlaiviu, kuris kyla arba tupia.
- 14.6.9. Orlaivis, esantis ant žemės, privalo duoti kelią kitam orlaiviu, kuris tempia kitą orlaivį.
- 14.6.10. Priešpriešais riedantys orlaiviai, privalo prasilenkti kairiomis pusėmis.
- 14.6. 1 Riedant susikertančiomis trajektorijomis, orlaivis, kuriam kitas orlaivis artėja iš dešinės, privalo duoti kelią.
- 4.6.12. Skrydžio metu privaloma dėvėti apsauginius šalmus, o orlaiviuose be priekinio stiklo - taip pat ir apsauginius akiniaus.
- 14.6.13. Orlaivyje turi būti pakankamai degalų planuojamam skrydžiui atlikti iki pirmo tūpimo punkto, plius 30 min. rezervas navigacijos paklaidoms.
- 14.6.14. Pablogėjus piloto sveikatai, būtina nusileisti.
- 14.6.15. Skrydžių apskaita vedama kiekvieno piloto asmeniškai
- 14.6.16. Visi pilotai privalo žinoti savo veiksmus ypatingais ir avariniais atvejais.

5 METEOROLOGINĖS SĄLYGOS IR APRIBOJIMAI

15. Skrydžiai atliekami esant vizualioms meteorologinėms sąlygomis skrydžiui, neįskrendant į debesis ir matant žemės paviršių.
- 15.2. Matomumo ir nuotolio iki debesų minimumai (VMS)
- 5.2.1. 8 km - 100 SL ir aukščiau
- 15.2.2. 5 km - žemiau 100SL
 3 km - 900m aukštyje virš vidutinio jūros lygio (VJL) ir žemiau, skrydžio aukštyje nėra debesų ir matyti žemės arba vandens paviršius.
- 5.2.4. Skrendant virš debesų arba tarp debesų sluoksnių debesuotumas ne daugiau kaip 5 oktantai (6 balai).
 15.2.4.1. Horizontalus atstumas iki debesų ne mažiau kaip 1500m.
 15.2.4.2. Vertikalus atstumas iki debesų ne mažiau kaip 1000 pėdų (300m.).
- 15.3. Apribojimai vėjui.
- 15.3. klasės ULO vėjo greitis - iki 20 mazgų (10 m/s)
 šoninė vėjo dedamoji - iki 15 mazgų (7 m/s)
- 15.3.2. 2 klasės ULO vėjo greitis - iki 20 mazgų (10 m/s)
 šoninė vėjo dedamoji - iki 12 mazgų (6 m/s)
- 15.3.3. 3 ir 4 klasės ULO vėjo greitis - iki 14 mazgų (7 m/s)
- Pastaba *Punkte 15.3. nurodyti apribojimai gali būti didesni arba mažesni, jeigu tai nurodyta konkretaus orlaivio gamintojo orlaivio skrydžio operacijų vadove (instrukcijoje).*
- 15.4. Skrydžiai žinomomis arba prognozuojamomis apledėjimo sąlygomis yra draudžiami.
- 15.5. ULO manevravimo apribojimai.
 15.5. ULO draudžiama skristi žemiau kaip 1500 pėdų virš gyvenviečių, žmonių susibūrimo vietų, pramonės rajonų, išskyrus artėjimą tūpti bei kylant.
- 5.5.2. ULO draudžiama atliki oro akrobatiką, jeigu tai nenumatyta gamintojo orlaivio skrydžio operacijų vadove (instrukcijoje).
 ULO draudžiama atliki gilius posūkius (daugiau kaip 60°), jeigu gamintojo orlaivio skrydžio operacijų vadove nenurodyta kitaip.
- 15.5.4. ULO draudžiama pasiekti smukos greitį atliki posūkius, jeigu tai nėra gamintojo orlaivio skrydžio operacijų vadove numatytas akrobatikos elementas.
 ULO draudžiama atliki skrydžius naktį. Išskyrus 1-os klasės ULO, jeigu jie atitinka nustatytiems reikalavimams orlaivio įrangai skrydžiams naktį (vizualiai)

16.

ULO ĮRANGA

ULO privalo turėti šią minimalią įrangą:

- a) greitmatį (tik 1-os klasės ULO);
- b) aukštimatį;
- c) magnetinį kompasą (skrendant maršrutu);
- d) kuro kiekiečio indikatorių (arba turėti galimybę matyti kuro likutį skrendant).

Variklio darbo kontrolės prietaisai rekomenduotini

16.3

ULO turi būti saugos diržai ar pakabinimo sistema

ULO gali būti sumontuota radijo ryšio ir navigacinė įranga. Radijo ryšio priemonėms orlaivio savininkas (naudotojas) privalo turėti atitinkamą institucijų leidimus jų eksploataavimui.

Rekomenduojama turėti gelbėjimosi sistemą (parašiutą)

16.5.1

Atliekant akrobatinius skrydžius ULO privaloma turėti gelbėjimosi sistemą (parašiutą).

V SKYRIUS**ULTRALENGVUJŲ ORLAIVIŲ VARŽYBOS****7. ULO VARŽYBU TAISYKLĖS**

Ultralengvujų orlaivių varžybos vykdomos pagal Tarptautinės aeronautikos federacijos (FAI) nustatytas ultralengvujų orlaivių varžybų taisykles.

Ultralengvujų orlaivių pilotų federacija varžybų metu skiria varžybų direktorių, atsakingą už varžybų organizavimą ir skrydžių saugą.

17.3 Varžybose gali dalyvauti ir užsienio pilotai, turintys savo šalies atitinkamas institucijos išduotus dokumentus, atitinkančius FAI reikalavimus.

Varžybų metu visi dalyviai privalo turėti gyvybės draudimo polisą.